

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης: 404/2014
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Δ' ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 17^{ης}.12.2014

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Μέλη: Στέφανος Δέτσης, Βασιλική Δούσκα, Ιωάννης – Κων/νος Χαλκιάς, Νίκη Μαριόλη, Δήμητρα Κεφάλα, Κων/νος Κηπουρός, Αθηνά Αλεφάντη, Παναγιώτης Παππάς, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Εισηγήτρια: Γιολάντα Παπαρούνη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθ. ερωτήματος : Το με αρ. πρωτ. 111334/3597/16-06-2014 έγγραφο της Γενικής Γραμματέως του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως συμπληρώθηκε με το υπ' αριθ. πρωτ. 115453/5668/14.11.2014 έγγραφο του Προϊσταμένου Δ/νσεως Προστασίας Δασών & Αγρ/ντος της Γενικής Γραμματείας ΥΠΕΚΑ.

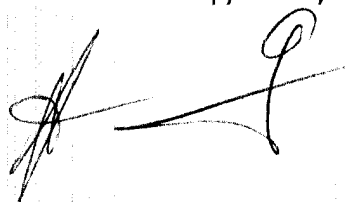
Περίληψη ερωτήματος : α) Εάν εκτάσεις που απώλεσαν το δασικό τους χαρακτήρα, μετά την 11.06.1975 και μέχρι την έναρξη ισχύος της διατάξεως της παρ. 5 αρθρ. 3 ν. 998/1979, λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση διοικητική πράξη, δεν χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές

εκτάσεις κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 και δεν χαρακτηρίζονται αναδασωτές, β) σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, υπό ποιες προϋποθέσεις είναι δυνατή η υπαγωγή και ειδικότερα τι συνιστά «διοικητική πράξη» σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη του ν. 998/1979 και μέχρι ποιο χρονικό σημείο καταλαμβάνει η πρόβλεψη της διατάξεως αυτής (δημοσίευση του ν. 998/1979 ή του ν. 3208/2003) και γ) ποια η σχέση μεταξύ των διατάξεων της παρ. 5 αρθρ. 3 ν. 998/1979 και της παρ. 2 εδ. β του άρθρου 13 του ν. 3889/2010.

Επί του ως άνω ερωτήματος, που υποβλήθηκε νομότυπα από την Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, το Δ' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ομοφώνως ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σύμφωνα με το πραγματικό που δίδεται από την υπηρεσία και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, μετά από αίτηση των Νικολάου και Μαρίας Τερζοπούλου εκδόθηκε το υπ' αριθ. ΥΓ/11621/14.10.1976 πληροφοριακό (κατά την άποψη της αρμόδιας υπηρεσίας, δεδομένου η διαδικασία χαρακτηρισμού εκτάσεων προβλέπεται το πρώτον με το άρθρο 14 του ν. 998/1979) έγγραφο του Διευθυντή της Δ/νσεως Δασών Νομαρχίας Φθιώτιδας, με τίτλο «Περί μη δασικής εκτάσεως», με το οποίο τους γνώριζε ότι μετά από αυτοψία προέκυπτε ο μη δασικός χαρακτήρας εκτάσεως δύο (2) στρεμμάτων, κείμενης στη θέση «Ροϊδίτσα» Θεολόγου περιοχής Μαλεσίνας (ήδη Δημοτικό Διαμέρισμα Προσκυνά του Δήμου Μαλεσίνας του Νομού Φθιώτιδας), επί της οποίας οι αιτούντες επικαλούνταν δικαίωμα κυριότητας. Ακολούθησε με ενέργειές τους η έκδοση της υπ' αριθ. 210/1977 οικοδομικής άδειας ανεγέρσεως προκατασκευασμένης λυόμενης οικίας εμβαδού 80 τ.μ., η οποία αναθεωρήθηκε το 1979 (υπ' αριθ. 12937/79) και στις 21.10.1980 διαπιστώθηκε από την αρμόδια υπηρεσία η αποπεράτωση της οικοδομής άνευ παραβάσεων. Μετά από εξώδικη καταγγελία το έτος 2004 της έχουσας όμορη ιδιοκτησία εταιρείας με την επωνυμία «Μεταλλεία Αταλάντης Α.Ε.», -η οποία,

μεταξύ άλλων, ισχυρίζεται ότι η επίμαχη έκταση, πριν την απόκτησή της από τους παραπάνω τον Ιούλιο του 1976, ενέπιπτε σε μεγαλύτερη έκταση επιφάνειας 10 στρ. για τμήμα της οποίας (7.947 τ.μ.) έχει εκδοθεί η 1085/12.3.2009 απόφαση κήρυξης αναδάσωσης του Γ.Γ.Π.Σ.Ε.- και στα πλαίσια έρευνας του Δασαρχείου Αταλάντης προέκυψε από έκθεση φωτοερμηνείας των ετών 1945 – 1960 (αριθ. ΔΥ/12.07.2005) ότι η επίμαχη έκταση επιφάνειας 1.923 τ.μ. είναι δάσος της παρ. 1 αρθρ. 3 του ν. 998/1979 (διάσπαρτα άτομα πεύκης, με ποσοστό δασοκαλύψεως από 35-60%), απωλέσασα το δασικό της χαρακτήρα από επεμβάσεις που έλαβαν χώρα κατόπιν διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν μετά την 11.06.1975, ότι στο φύλλο του Προσωρινού Κτηματολογικού Πίνακα που αναρτήθηκε τη 01.06.1987 χαρακτηριζόταν ως δημόσια δασική έκταση με τρέχουσα μορφή την αγροτική και, τέλος, ότι στις αρχικές εγγραφές στα οικεία βιβλία του Κτηματολογικού Γραφείου Αταλάντης εμφανίζεται ως ανήκουσα στην κυριότητα του Δημοσίου με ΚΑΕΚ 461550105009. Εν συνεχεία, οι Νικόλαος και Μαρία Τερζοπούλου υπέβαλαν την υπ' αριθ. 1235/11.04.2006 αίτηση για έκδοση πράξεως χαρακτηρισμού, πλην όμως μετά από ελέγχους και εμπλοκή και άλλων αρμοδίων υπηρεσιών ως προς την τηρητέα πορεία, με το υπ' αριθ. πρωτ. 4502/234685/27-12-2013 έγγραφό του ο Διευθυντής Δασών Ν. Φθιώτιδας ανακάλεσε –λαμβάνοντας υπόψη την σχετική υπ' αριθ. πρωτ. 7063/227834/15.11.2013 εισήγηση του Δασάρχη Αταλάντης- το προαναφερθέν πληροφοριακό έγγραφο της ίδιας Δ/νσεως ως εκδοθέν κατά πλάνη περί τα πράγματα και ακολούθησε η υπ' αριθ. πρωτ. 142/26-02-2014 πράξη ανακλήσεως της παραπάνω οικοδομικής άδειας, όπως αυτή είχε αναθεωρηθεί από την Διευθύντρια της Δ/νσεως Περιβάλλοντος και Πολεοδομίας του Δήμου Λοκρών Ν. Φθιώτιδας. Τέλος, οι παραπάνω ενδιαφερόμενοι υπέβαλαν αίτηση θεραπείας κατά της προαναφερθείσας εισηγήσεως περί ανακλήσεως του εν λόγω πληροφοριακού εγγράφου, επικαλούμενοι στα πλαίσια της ίσης μεταχειρίσεως το υπ' αριθ. 225582/2910/20-12-2011 έγγραφο της Δ/νσεως Προστασίας Δασών & Δ.Π. για συναφή περίπτωση που αφορά ανέγερση γηροκομείου με οικοδομική άδεια του 1979, εκδοθείσας μετά από πληροφοριακό έγγραφο περί μη

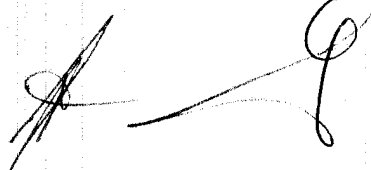
δασικού χαρακτήρα (10527/22-07-1977 Δασαρχείου Πεντέλης), η οποία όμως απορρίφθηκε ως απαράδεκτη με το υπ' αριθ. πρωτ. 835/44058/28.3.2014 έγγραφο της Δ/νσεως Δασών Ν. Φθιώτιδας.

Ήδη οι ανωτέρω κατέθεσαν αίτηση αναστολής και αίτηση ακυρώσεως (δικάσιμος της οποίας έχει ορισθεί η 17^η.02.2015) ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά κατά των προαναφερθεισών ανακλητικών πράξεων και έχουν λάβει προσωρινή αναστολή εκτελέσεώς τους μέχρι την έκδοση αποφάσεως επί της εκκρεμούσας αιτήσεως αναστολής από την Πρόεδρο του Α1 Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου.

II. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

α) Σε εκτέλεση της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος εκδόθηκε ο Ν. 998/1979 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» (Α' 289/29.12.1979), στην παραγρ. 1 του άρθρου 3 του οποίου δίδεται ο ορισμός του δάσους/δασικού οικοσυστήματος και ειδικότερα ορίζεται ότι: *«1. Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές)».*

Με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 του ίδιου νόμου (ν. 998/1979), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3208/2003 (Α' 303) και όπως η περ. γ' αναριθμήθηκε σε παρ. 5 με την παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 3818/2010 (ΦΕΚ Α' 17), πριν την αντικατάστασή του με τη διάταξη της παραγρ. 4 του άρθρου 32 του ν.4280/2014, οριζόταν ότι *«3. Η κατά τις παραγράφους 1 και 2 δασοβιοκοινότητα υφίσταται και το δασογενές περιβάλλον δημιουργείται σε μία έκταση όταν: I. .... II. ...III. ....γ) Στην έννοια των δασικών οικοσυστημάτων περιλαμβάνονται και οι εκτάσεις που απώλεσαν για οποιονδήποτε λόγο τη δασική βλάστηση και δεν αποδόθηκαν με πράξεις της διοίκησης, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, σε άλλες χρήσεις. Οι εν λόγω εκτάσεις διέπονται από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 117 του Συντάγματος, κηρύσσονται*

αναδασωτέες και διατηρούν το χαρακτήρα που είχαν πριν από την καταστροφή τους.» και περαιτέρω στο άρθρο 38 παρ. 1 του ίδιου νόμου, όπως το πρώτο εδάφιο της αντικαταστάθηκε με την παραγρ. 1 του άρθρου 35 του ν. 4280/2014 (ΦΕΚ Α' 159/8.8.2014) ότι: « 1. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, τα οποία καταστρέφονται ή αποψιλώνονται συνεπεία πυρκαϊάς ή παράνομης υλοτομίας ή άλλης αιτίας κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα ανεξαρτήτως της ειδικότερης κατηγορίας αυτών ή της θέσης στην οποία βρίσκονται, εκτός από το τμήμα τους, η εκχέρωση του οποίου είχε εγκριθεί ήδη, πριν από την καταστροφή του από τις ανωτέρω αιτίες, για λόγο δημοσίου συμφέροντος με την έκδοση της οικείας νομικής πράξης. Η αυτή υποχρέωση υφίσταται και δια τα εκ των ως άνω αιτίων καταστραφέντα ή αποψιλωθέντα δάση και δασικές εκτάσεις, ανεξαρτήτως του χρόνου της καταστροφής ή της αποψιλώσεως τούτων, εφ' όσον, μέχρι της 11ης Ιουνίου 1975, δεν είχαν χρησιμοποιηθεί δι' έτερον σκοπόν, ώστε να καθίσταται αδύνατος η ανατροπή της εκ της χρησιμοποιήσεως ταύτης δημιουργηθείσης καταστάσεως ...».

β) Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3889/2010 (Α' 182), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν. 4164/2013 (Α' 156) και ισχύει ήδη με την πρόσθεση εδαφίων, μετά το τρίτο εδάφιο των εντός « » με την παρ. 41 του άρθρου 28 του Ν. 4280/2014 (ΦΕΚ Α' 159/8.8.2014), ορίζονται τα εξής: «2. ... Εκτάσεις που έχουν απωλέσει το δασικό τους χαρακτήρα **πριν τις 11.6.1975** λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη, η οποία καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας, **δεν χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις, κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 και δεν κηρύσσονται αναδασωτέες.**

«Στις περιπτώσεις ακινήτων εκτός σχεδίου για τα οποία εκδόθηκε νόμιμη οικοδομική άδεια προ της 11.6.1975, η οποία δεν έχει ανακληθεί ή ακυρωθεί, δεν χαρακτηρίζεται ως δάσος ή δασική έκταση, κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979, και δεν κηρύσσεται αναδασωτέα επιφάνεια αυτών ίση με την απολύτως αναγκαία για την εφαρμογή της συγκεκριμένης διοικητικής πράξης – οικοδομικής άδειας και δεν απαιτείται βεβαίωση του

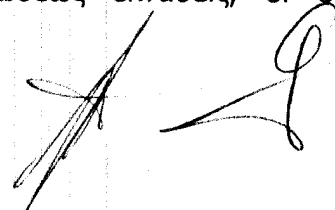
δασαρχείου για κάθε έννομη συνέπεια. Η παρούσα διάταξη εφαρμόζεται για ακίνητα ή τμήματα αυτών που πληρούν τους όρους αρτιότητας σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς κατά το χρόνο έκδοσης της σχετικής άδειας. Ως όρια αρτιότητας λαμβάνονται υπόψη και οι κατά παρέκκλιση όροι δόμησης για την εγκατάσταση λυομένων κατασκευών κατά τις ειδικότερες διατάξεις του β.δ. 7.8.1967.

Για τις οικοδομικές άδειες οι οποίες έχουν εκδοθεί πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4030/2011, οι οποίες δεν έχουν ανακληθεί ή ακυρωθεί, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 13 της παρ. 2 του ν. 3889/2010 (Α' 182), όπως ισχύει, και μόνον για ακίνητα ή τμήματα αυτών που πληρούν τους όρους αρτιότητας σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς κατά το χρόνο έκδοσης της σχετικής άδειας. Στις περιπτώσεις αυτές δεν απαιτείται η εκ νέου έκδοση βεβαίωσης της οικείας δασικής αρχής για την έκδοση έγκρισης δόμησης και άδειας δόμησης κατά τις διατάξεις του ν. 4030/2011.»

III. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τις παραπάνω διατάξεις, αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους ερμηνευόμενες και ιδιαίτερα τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3889/2010 όπως ίσχυε, συνάγονται οι ακόλουθες κρίσιμες, για την απάντηση του υπό κρίση ερωτήματος, παραδοχές:

1) Κάθε αποψιλούμενη δασική έκταση, δημόσια ή ιδιωτική κηρύσσεται υποχρεωτικώς αναδασωτέα με μόνη την αντικειμενική διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων που προβλέπει η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 117 του Συντάγματος και η υποχρέωση για την κήρυξη ως αναδασωτέας της καταστραφείσης δασικής εκτάσεως υφίσταται και για δάση και δασικές εκτάσεις καταστραφέντα ή αποψιλωθέντα προ της 11ης Ιουνίου 1975, ανεξαρτήτως του χρόνου καταστροφής ή αποψιλώσεώς τους, εφόσον μέχρι την 11η Ιουνίου 1975 δεν είχαν χρησιμοποιηθεί για άλλο σκοπό, ώστε να καθίσταται αδύνατη η ανατροπή της καταστάσεως που έχει δημιουργηθεί από αυτή τη χρησιμοποίηση. Όπως έχει κριθεί, η διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 38 του Ν. 998/1979, κατά το μέρος που εξαιρεί από την υποχρέωση αναδασώσεως εκτάσεις, οι οποίες είχαν

χρησιμοποιηθεί παρανόμως πριν από την 11η Ιουνίου 1975, κατά τρόπο ώστε να καθίσταται αδύνατη η ανατροπή της δημιουργηθείσας πραγματικής καταστάσεως, αντίκειται στη διάταξη του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος, που δεν επιτρέπει στο νομοθέτη να θεσπίζει χρονικούς ή άλλους περιορισμούς ή εξαιρέσεις στην υποχρέωση αναδασώσεως καταστραφέντος δάσους ή δασικής εκτάσεως. Εάν όμως το δάσος ή η δασική έκταση είχαν απολέσει τον δασικό τους χαρακτήρα πριν από την 11-6-1975, όχι κατόπιν αυθαίρετης και παράνομης ανθρώπινης ενέργειας, αλλά με βάση διοικητικές πράξεις που φέρουν το τεκμήριο νομιμότητας, τότε δεν είναι δυνατή η ανατροπή της νομίμως δημιουργηθείσας πραγματικής καταστάσεως, υπό την έννοια δε αυτή, η διάταξη του άρθρου 38 παρ. 1 δεν αντίκειται στη διάταξη του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος και το δάσος ή η δασική έκταση δεν είναι δυνατόν να χαρακτηρισθούν κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 με πράξη του Δασάρχη, ούτε να κηρυχθούν αναδασωτέες λόγω των επεμβάσεων αυτών (ΣΤΕ 175/2012, 1285/2009 7μ., 3980/2011).

Στην εισηγητική έκθεση του άρθρου 7 του Ν. 4164/2013 σημειώνεται ότι «... στις διατάξεις του άρθρου αυτού περιλήφθηκε και η παγίως εκφρασθείσα από το ΣΤΕ άποψη (1285/2009) σχετικά με τις εκτάσεις που έχουν απολέσει το δασικό τους χαρακτήρα μέχρι τη δημοσίευση του ν. 998/1979 λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη και όχι κατόπιν αυθαίρετης και παράνομης ανθρώπινης ενέργειας αλλά για νόμιμη αιτία η οποία καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας και δεν είναι δυνατόν για το λόγο αυτό να χαρακτηρισθούν ως δασικές ή να κηρυχθούν αναδασωτέες. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται ανεξαρτήτως από το μέγεθος της έκτασης...». Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι με την υπ' αριθ. 1285/2009 απόφαση του ΣΤΕ κρίθηκε παράνομη η κήρυξη αναδασωτέου τμήματος -συνολικής εκτάσεως 550 τ.μ.- επί του οποίου ανεγέρθηκε οικία, δυνάμει οικοδομικών αδειών εκδοθεισών πριν από την 11^η.6.1975.

Τέλος, με την υπ' αριθ. 20/2014 γνωμοδότησή του το Δ' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ότι «Στις εκτάσεις που αναφέρεται η έκδοση οικοδομικής άδειας πριν από την 11^η -6-1975, και

απώλεσαν την δασική τους βλάστηση μέχρι την ημερομηνία αυτή σε τμήμα αυτών και στο πλαίσιο της άνω διοικητικής πράξης που καλύπτεται από το τεκμήριο νομιμότητας και όχι στο σύνολό τους, το δε υπόλοιπο τμήμα διατηρεί τη δασική του μορφή, στο τμήμα αυτό που δεν απώλεσε τη δασική του μορφή, εφαρμόζονται οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας». Η άποψη αυτή αποτυπώνεται ήδη στην προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3889/2010, όπως ισχύει μετά το ν. 4280/2014 (άρθρο 28 παρ.41).

2) Η διάταξη της παραγρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 αναφέρεται σε εκτάσεις που απώλεσαν για οποιονδήποτε λόγο τη δασική βλάστηση και δεν αποδόθηκαν με πράξεις της διοικήσεως μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 998/1979 σε άλλες χρήσεις [π.χ. ένταξη περιοχής σε σχέδιο, εκτέλεση έργων και ευρύτερων επεμβάσεων σε δασικές εκτάσεις για διάφορους σκοπούς δημοσίου συμφέροντος, ύστερα από άδεια της δασικής υπηρεσίας όπως προβλέπονται στο έκτο κεφάλαιο (άρθρ. 45 επ.) του ν. 998/1979] ενώ με τη διάταξη της παρ. 2 άρθρου 13 του ν. 3889/2010 προβλέπεται συγκεκριμένα η περίπτωση απώλειας του δασικού χαρακτήρα πριν την 11^η.6.1975 λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη, καλυπτόμενη από το τεκμήριο νομιμότητας, όπως εν προκειμένω η έκδοση οικοδομικής άδειας.

3) Όπως έχει κριθεί βεβαιώσεις Δασαρχείων που χαρακτηρίζουν έκταση ως μη δασική, εκδοθείσες υπό το προ του ν. 998/1979 καθεστώς, αποτελούν απλά πληροφοριακά έγγραφα, χωρίς έννομα αποτελέσματα που δεν κωλύουν την εφαρμογή των κρίσιμων διατάξεων περί χαρακτηρισμού των εν λόγω εκτάσεων και κηρύξεώς τους ως αναδασωτέων από την Διοίκηση (ΣΤΕ 3228/2014, 4146/2011) και δύνανται να ανακαλούνται σε αντίθεση με τις εκδοθείσες υπό το καθεστώς του ν. 998/1979 βεβαιώσεις των Δασαρχείων (Γνδ 87/2013 Β' Τακτικής Ολομ. ΝΣΚ, ΣΤΕ 3448/2007).

4) Τέλος, κατά τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και την πάγια νομολογία του ΣΤΕ η ανάκληση των παράνομων ή πλημμελών ατομικών ή ατομικών γενικού περιεχομένου διοικητικών πράξεων επιτρέπεται καταρχήν ελεύθερα, ανεξάρτητα από το εάν από τις πράξεις αυτές έχουν απορρεύσει

δικαιώματα των διοικουμένων, εφόσον όμως η ανάκληση γίνει μέσα σε εύλογο χρόνο. Περαιτέρω, η ανάκληση είναι επιτρεπτή, χωρίς χρονικό περιορισμό, όταν τούτο επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος κατά την ειδικώς αιτιολογημένη κρίση της αρμόδιας αρχής (ΣΤΕ 2403/1997 Ολομ, 3793/2008), εναπόκειται δε κάθε φορά στη διοίκηση να κρίνει εάν η πάροδος μακρού χρόνου και η δημιουργηθείσα πραγματική κατάσταση σε συνδυασμό προς το δημόσιο συμφέρον επιτρέπει, ανάλογα με το είδος και τις συνέπειες της πράξεως, την ανάκλησή της (Γνωμ. Ολομ. ΝΣΚ 87/2013).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι: α) Αν η επίμαχη οικοδομική άδεια, όπως αναθεωρήθηκε, δεν είχε ανακληθεί, θα καταλαμβάνονταν από την προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 41 του άρθρου 28 του Ν. 4280/2014, η συνταγματικότητα ή μη της οποίας δεν έχει ακόμη κριθεί και β) η επίμαχη ανάκληση της οικοδομικής άδειας, όπως είχε αναθεωρηθεί, σε εκτέλεση του υπ' αριθ. πρωτ. 245/10412/21-01-2014 εγγράφου του Δασάρχη Αταλάντης, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ήτοι την προστασία του δάσους και την συνεπαγόμενη απαγόρευση δομήσεως, μετά από παρέλευση τριάντα επτά (37) περίπου ετών θέτει ζητήματα παραβιάσεως των συνταγματικών αρχών της ασφάλειας δικαίου (αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και αρχή της αναλογικότητας) και γεννά, ενδεχομένως, δικαίωμα αποκαταστάσεως της ζημίας που υπέστησαν από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις οργάνων του Δημοσίου, οι ανωτέρω καλόπιστοι κύριοι και νομείς της επίμαχης οικοδομής, σύμφωνα με τα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (ΣΤΕ Ολομ. 2035/2011).

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επί του α' ερωτήματος.

Στην προκείμενη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη ότι το υπ' αριθ. ΥΓ/11621/14.10.1976 έγγραφο του Δ/ντή της Δ/νσεως Δασών Νομαρχίας Φθιώτιδας, το οποίο δεν αποτελούσε την προβλεπόμενη κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 πράξη χαρακτηρισμού, υποκείμενη εκ του νόμου σε τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας, ανακλήθηκε με το υπ' αριθ. πρωτ.

4502/234685/27-12-2013 έγγραφο του ιδίου, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και ότι η επίμαχη έκταση είναι δάσος της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 και η σχετική οικοδομική άδεια –ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι έχει ήδη ανακληθεί- εκδόθηκε μετά την 11^η-6-1975, συνάγεται ότι δύναται η Διοίκηση να προχωρήσει σε έκδοση πράξεως χαρακτηρισμού της επίμαχης εκτάσεως ως δασικής, πολλώ μάλλον στην επιβαλλόμενη υποχρεωτικώς από το Σύνταγμα κήρυξή της ως αναδασωτέας, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Συνεπώς, η απάντηση που δίδεται στο υπό στοιχ. α) ερώτημα είναι αρνητική.

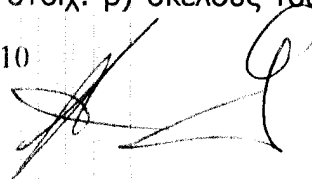
Επί του β' ερωτήματος.

Παρέλκει η εξέτασή του, λόγω της δοθείσας επί του υπό στοιχ. α) ερωτήματος απάντησης.

Επί του γ' ερωτήματος.

Από τις παρατεθείσες διατάξεις συνάγεται ότι οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 3208/2003 (Α' 303) και ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους με το ν. 4280/2014, αναφέρονται σε εκτάσεις που απώλεσαν για οποιονδήποτε λόγο τη δασική βλάστηση και δεν αποδόθηκαν με πράξεις της διοικήσεως μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 998/1979 σε άλλες χρήσεις, ενώ με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3889/2010 προβλέπεται συγκεκριμένα η περίπτωση απώλειας του δασικού χαρακτήρα πριν την 11^η.6.1975 λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη.

V. Κατόπιν των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ομόφωνα ότι η απάντηση που αρμόζει στο υπό στοιχ. α) ερώτημα είναι: Εκτάσεις που απώλεσαν το δασικό τους χαρακτήρα μετά την 11^η.6.1975 και μέχρι την έναρξη ισχύος της διατάξεως της παρ. 5 άρθρ. 3 του ν. 998/1979, λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση διοικητική πράξη, δύναται να χαρακτηρίζονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 και να κηρύσσονται αναδασωτέες. Κατά συνέπεια παρέλκει η εξέταση του υπό στοιχ. β) σκέλους του ερωτήματος

και τέλος, στο υπό στοιχ. γ) σκέλος του ερωτήματος δίδεται η απάντηση ότι οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρ. 3 του ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 3208/2003 και ίσχυαν, αναφέρονται σε εκτάσεις που απώλεσαν για οποιονδήποτε λόγο τη δασική βλάστηση και δεν αποδόθηκαν με πράξεις της διοικήσεως σε άλλες χρήσεις μέχρι την έναρξη ισχύος του, ενώ με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3889/2010 προβλέπεται συγκεκριμένα η περίπτωση απώλειας του δασικού χαρακτήρα πριν την 11^η.6.1975, λόγω επεμβάσεων που έλαβαν χώρα με βάση σχετική διοικητική πράξη.

Θεωρήθηκε

Αθήνα 30.01.2015

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Χρυσάφουλα Αυγερινού

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η εισηγήτρια

Γιολάντα Παπαρούνη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.